

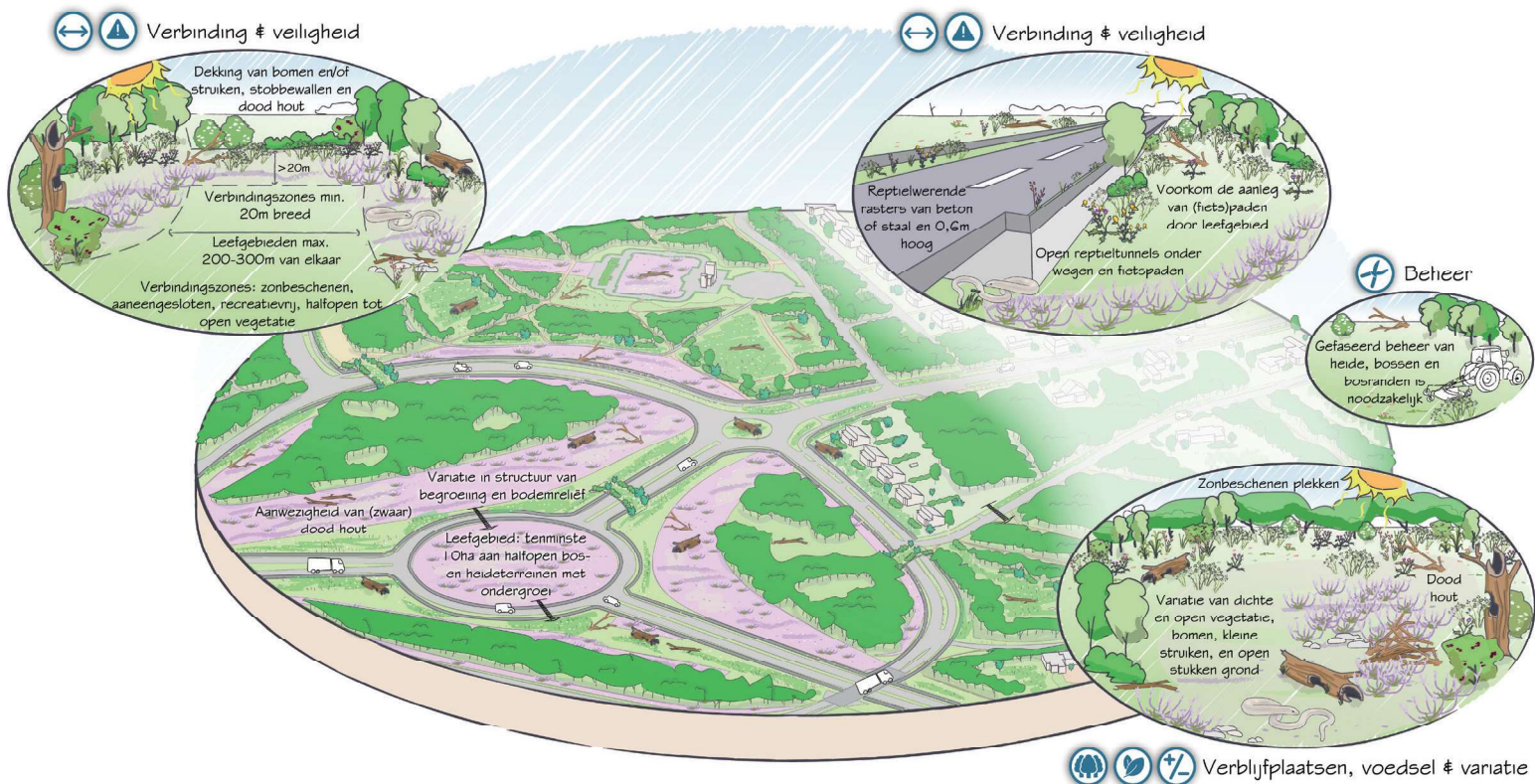

Hazelworm

(*Anguis fragilis*)

Landschap:
Utrechtse Heuvelrug

Meeliftende soorten

- Zandhagedis
- Ringslang
- Geelsprietdikkopje
- Kleine marterachtigen

Hazelworm

(*Anguis fragilis*)

Landschap:
Utrechtse Heuvelrug

Leefgebied

De hazelworm is een pootloze hagedis die maximaal 40 cm lang kan worden. Het is een eierlevendbarende soort en de jongen worden geboren rond augustus/september. Vanaf maart ontwaken hazelwormen uit de winterslaap, die ze doorbrengen op vorstvrije plekken onder de grond. Buiten de winterperiode brengen hazelwormen hun tijd veel door onder vegetatie, dood hout of andere bedekking of in holen onder de grond. Ze leiden een verborgen levenswijze. Leefgebied betreft o.a. (half)open bos- en heideterreinen met een goed ontwikkelde kruidlaag, maar ze komen ook voor in houtwallen en tuinen met een natuurlijk karakter. In optimale habitats kunnen tientallen exemplaren per hectare voorkomen. Binnen de gemeente Amersfoort komt de hazelworm alleen voor in het zuid(west)en, op de Utrechtse Heuvelrug, dat een belangrijk leefgebied vormt voor deze soort.

Verblijfplaatsen

- Leefgebied bestaat voornamelijk uit halfopen tot open bos- en heideterreinen (maar ook uit struwelen, spoor- en wegbermen, ruderaire terreinen, en tuinen en erven) met een goed ontwikkelde ondergroei, bestaande uit o.a. dwergstruiken, kruiden, grassen en (korst)mossen, waar vooral zonbeschenen plekken (bosranden, open plekken) de voorkeur hebben. In bosrijke terreinen is het belangrijk dat de struik- en boomlaag overwegend bestaat uit inheems loofhout met een goed verterend strooisel. Van belang is dat er maximaal 60-70% struweel- en/of boombedekking aanwezig is en het leefgebied in mozaïekvorm is ingericht
- Het leefgebied is tenminste 10 ha groot en bestaat uit een aaneengesloten netwerk van kleinere gebieden (tenminste 1 ha groot) of één aaneengesloten gebied, mits het leefgebied van goede kwaliteit is (zie eisen bullit hierboven)
- In de winter zijn droge en vorstvrije holtes in de grond en spleten tussen stenen en hout in gebruik. Rustplaatsen buiten de winter zijn o.a. ruimtes onder dood hout, mos en stenen, holen in de grond en ook composthoppen

Voedsel

- Hazelworm eet vooral regenwormen en naaktslakken, maar ook insecten, spinnen en duizendpoten worden gegeten
- Voldoende groot geschikt leefgebied (zie eerste punt van kopje 'Verblijfplaatsen') is nodig om in genoeg voedsel te voorzien voor een populatie hazelwormen

Verbinding

- Geschikt leefgebied ligt op maximaal 200-300 meter afstand van elkaar, waartussen geschikte verbindingzones liggen

- Verbindingszones bestaan uit zonbeschenen, aaneengesloten, recreatievrije, halfopen tot open vegetatie (25-50% bedekt met bomen en/of struiken) met voldoende mogelijkheden tot dekking in de vorm van stobbenwallen/dood hout en kleine struiken zoals heide of kruiden en zijn tenminste 20 m breed waarvan >5 m zonbeschenen. Indien er een strook vegetatie aanwezig is van <20m breed die leefgebieden in potentie kan verbinden, kan deze ook geschikt worden gemaakt. Idealiter zijn verbindingen echter >20m breed

Variatie

- Variatie in structuur van begroeiing en bodemreliëf en aanwezigheid van (zwaar) dood hout zijn van belang en bieden hazelwormen de mogelijkheid om hun temperatuur te regelen, zonder dat ze daarvoor in open terrein hoeven te zonnen.
- Zorg voor maximaal 60-70% struweel en/of bomen in leefgebied en de rest is open(er). De indeling van het leefgebied moet een mozaïek zijn

Veiligheid

- Realiseer open reptieltunnels onder autowegen en fietspaden bij bekende of risicovolle oversteekplaatsen, in combinatie met reptielkerende rasters (zie leidraad faunavoorzieningen voor specificaties)
- Voorkom de aanleg van (fiets)paden door leefgebied. Indien dit toch gebeurt moeten dit grindpaden zijn en geen betonnen of geasfalteerde paden
- Breng dichte en gladde, reptielkerende rasters (robuuste, permanente structuren van beton of staal) van minstens 0,6m hoog aan langs geasfalteerde wegen die leefgebied doorkruisen (zie leidraad faunavoorzieningen)

Beheer

- Gefaseerd beheer van heide, bossen en bosranden¹ is noodzakelijk
- Vermijd intensief beheer te allen tijde
- Pas extensief heidebeheer toe, hakhoutbeheer in bossen en zorg voor openheid in bos en bosranden
- Via selectief beheer is de diversiteit in microhabitats en microklimaten flink te verhogen

¹ Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen. Edo van Uchelen. KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2006

Schaalniveau

Stadsrand / buitengebied, wijk

